

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. V. Enumerantur rationes & signa, ex quibus certitudo moralis gratiae
obtentae elicitur, & mens de suo statu confirmatur. Ostenditur autem ea
potissimum ex Conscientiae testimonio esse petenda. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

S. V.

Enumerantur rationes & signa ex quibus certitudo moralis gratiæ obtentæ elicitur; & mens de suo statu confirmatur. Ostenditur autem ea potissimum ex Conscientiæ testimonio esse petenda. Respondetur item ad quasdam dubitationes ex certitudine Absolutionis, Confessionis & Contritionis emergentes.

44. **N**Olo jam multis contendere vt ostendam, supremam quandam Conscientiæ auctoritatem à Deo esse attributam, cui dum mens sincerè acquiescit, nequidquam de Dei voluntate exequendâ est sollicita, cum alia non sit voluntas Dei, quam quæ tibi à Conscientiâ exhibetur. Jam dudum ista exposuimus: vti & Conscientiam Deo à secretis esse; ab eâ exquirendum, si scire desideras quo loco apud Deum sint res tuæ: denique Conscientiæ standum testimonio, eique acquiescendum penitus. Neque verò timendum est, ne fortasse mentiatur; id enim non videretur posse fieri, sibi mentiri vt queat. Possentne enim iudicare quis, se nihil quidquam iudicare, cum reipsâ iudicat? Minimè inquis. Atqui testimonium Conscientiæ, vti diximus, actus est iudicantis animæ: & mentiri Conscientiam, non est falsum de rebus ferre iudicium, sed dicere sibi se iudicare quod non iudicet. Hoc autem sibi dicere mens non potest; iudicaret enim se non iudicare dum iudicat; & sic ferret iudicium de eâdem re & non ferret. Quæ duo, vni actui vnâ eandemque rem pertractanti, non competunt. Sibi ergo mentiri non potest Conscientiâ, nec sese fallere: id enim quod verè sincerèque de te iudicat, id verè es. Et si non sis, aut potius si non fueris, ita tamen deinceps à Deo reputaberis. Testimonium igitur Conscientiæ si sincerum est, semper verum est: & si sincerum non est, Conscientiæ profectò non est, vti fusè Tractatu 2. sumus hanc rem persecuti.

Conscientia sibi ipsi mentiri non potest.

45. A Conscientiæ itaque testimonio petenda cum sint felicitis in-felicisue statûs, victoriæ inquam à Dæmone relatæ cladisue ac-ceptæ

Vox Conscientiæ gratiam

acceptam
nuntiant is
à multis
non intelli-
gunt.

ceptæ nuntia, non erit abs re indagare quibus modis Conscientia rei bene actæ testimonium ferat, illudque variè confirmet ac stabiliat. Sanè Conscientia mentem suam sat clarè enuntiat, & cuique in quo statu res sint animæ, aperte declarat: sed prout homines hâc de re video admodum sollicitos, vehementer suspicor Conscientiæ testantis voces non intelligi, aut fidem non inuenire. Explicandæ sunt igitur, ne fortè negligentur.

Prima vox
Conscientia
statum gra-
tis nun-
tians, pra-
sens peccati
horror.

Primo enim an non testatur tibi Conscientia; id est, an non sincere iudicas abominari te quæcumque scelera; atque animo sic constitutum te, ut mortem potius stes oppetere, quàm lethali injuria Deum offendere? hoc si Conscientia attestetur, sine dubio inquit Basilus ut supra num. 5. exposuimus, *credat se liberum esse à peccatis*. Quis id asserit? ea ipsa quæ tibi non adherere cor prauum, fidem facit Conscientia. *Non dubitet sibi adesse Deum, qui timet & cauet mortalia*, inquit spiritualium rerum expertissimus Taulerus.

46.

Secunda
vox prae-
vitorum
scelerum
sincera
Confessio.

Secundo, an Conscientiæ testimonio tibi non constat, vetera à te commissa scelera detestari te? an non asserit bonâ fide examinata, discussa, confessâ omnia? an quidquam eorum, sponte & ex condicto, inuolutum est silentio? denique an alicuius tecti criminis reum, reprehendit nunc Conscientia? Si tacet, si pacatè agit, sanè bona nuntiat. *Charissimi, si non reprehendit nos cor nostrum, fiduciam habemus ad Deum*, inquit D. Joannes. Reuelationibus Diuinis gauisus est Joannes; ab iis tamen fiducia suæ securitatem cum non peteret, non dubitat eam Conscientiæ sese non reprehendentis testimonio concredere, & viuere securus sui.

47.

Taulerus
apud Blo-
sum de
Consol.
puffillam,
c. 19. §. 2.

1. Ioan. 3.
v. 23.

Tertia vox,
diurna
à mortali
peccato ab-
sinentia.

Tertiò, an non etiam fidem facit, te multo jam tempore, mensibus nempe aliquot, innocentem vitam duxisse, sic ut nullo mortali scelere te contaminaris? venialia verò si quando committis, an non aliquo, non importuno tamen, tædio afficeris, quò quidem quietem tibi interturbari persentiscis, nec animo tranquille esse; donec aut Contritione, aut exomologesi, offenso Deo satisfeceris? hæc si ita sint, clariora longè habes argumenta, quibus acquiescas: confirmatoriæ sunt hæc litteræ & maximè authenticiæ. *Da mihi animam*, inquit D. Bernardus, *cui viuere Christus non tantum sit, sed & jam diu fuit . . . non ambigo sponsum adesse*. En quàm constanter id asseueret Sanctus Pa-

48.

D. Bern.
serm. 69.
in Cant.
ter,

ter, quod propriâ jam dudum experientiâ didicerat. Præclarissimum enimvero, tam diuturna à mortalibus peccatis abstinentia, amicitia Diuinæ jam obtentæ, est indicium: neque enim tam ingentes singularesque gratiæ, quibus ad euitanda tanto tempore lethalia crimina mortalis indiget imbecillitas, facile dantur ei, qui inimicus est Dei; neque tam eximij fauores, amicitia veræ sÿm bola, hostibus conceduntur.

49. Quartò, an non singulari jam Deum amore complecteris? an non ei supremam illam quâ gaudet, quæque perfectionem omnem in se includit, Diuinitatem, beneuolo animo gratularis? an non ei de gaudio quo semper fruitur applaudis? an non, quod verè amicorum est, optas inter homines famam & nomen tam amici Dei promoueri; & singulari etiam lætitiâ ipsemet afficeris, dum magna aliqua, reuerentiæ ipsi debitæ, facta est accessio? Hos sanè si in te sinceri amoris motus percipis, minimè dubium est à Deo amari te. Quid autem est sic amari, quàm statum gratiæ seu amicitia Diuinæ attigisse? Neque fallaciam hîc aliquam reformida, inquit Bernardus, nam Christo desponsa anima *non dubitat se amari, que amat*. Verùm, amabo te Bernarde (video enim te tuos amores in sponsâ describere) an aliqua forsan amoris reciproci, per reuelationem, tibi data est securitas? Minimè inquit: quidquid scio, Conscientiæ testimonio didici: testator illa me amare. Quid deinde? igitur & amari. En mellisui Bernardi verba: *Non timeo quia amo. Nihil dilecte timendum: timeant qui non amant. Quid ni enim assidue inimicitias suspicentur? Ego verò amans, amari me dubitare non possum, non plus quàm amare; nec possum vereri vultum, cuius sentio affectum*. Non poterat Bernardus magis apta proferre, aut quæ magis sint ex genio amoris, id est ex naturâ amantis Dei. Si enim amoris reciproci incitamentum est amor amato impensus; an ab homine se superari amore patietur is, qui amoris omnis auctor est & origo? an qui auersum à se peccatorem non est auersatus, redeuntem jam repellet? amat peccator; & oderit amantem Deus? Quasi verò Amoris leges ignoraret is, qui totus amor est. Quasi verò, inquam, humanitatem omnem exuisset is, qui humanam Carnem induit, tantùm vt esset humanus. Non dubiter ergo se amari, qui amat. Aut si dubitat, nescit profectò amare quid sit. Nouit id Bernardus, & amore suo se inuoluens, amore fruitur, & deli-

Quarta
vox, actua-
lis amor
Dei.

D. Bern.
sup.

C c c c

ciis

ciis perfluit innocentissimis.

*Quinta
vox mentis
serenitas &
gaudium
subsequens
Confessione
vel Contritionem.*

Deliciarum verò mentionem cum fecerim; an non aliquando, dum è Sacro Tribunali, Confessione, vt tibi videbatur, fide optimâ ritè peractâ egrediebare, animum sensisti, gaudium quoddam, voluptateque insolitâ demulceri? an non exilire tibi cor, mentem serenari, depulsiisque terroribus malaciam optatissimam turbato animo expertus es redire? Expertus si es, certè gratulor; reconciliationis cum Deo initæ, non quidem necessaria, sed dum obueniunt, certissima hæc sunt argumenta. Ita certè Tridentinum statuit: *Sandè verò res & effectus huius Sacramenti, quantum ad eius vim & efficaciam pertinet, reconciliatio est cum Deo; quam interdum in viris pijs, & cum deuotione hoc Sacramentum percipientibus, conscientie pax, ac serenitas, cum vehementi spiritus consolatione consequi solet.* Hæc verò si in te perfensisti, quid adhuc de reconciliatione obtentâ dubitas, dum fructus ipsos percipis, qui à tali tantummodò radice possunt effluere & enasci?

50.

Trid. sess.
14. c. 3.

Necdum tamen tam claris obtentæ gratiæ argumentis vti video, acquiescis; caput moues: & vt omnia quæ hîc attulimus vera sint, inquires, semper tamen incertus hæreo, an Confessionem ritè instituerim, an actum veræ Contritionis elicuerim, denique an Absolutio à Sacerdote legitimè sit impensa. Benè est; nodum, in scirpo quæris, & in Sole maculas: statutum est, inquam tibi de re clarissimâ dubitare. Vt tamen scrupulum omnem eximam, ab Absolutione incipio. Potuisset illa, illegitimè fuisse collata, aut jurisdictionis, aut bonæ mentis, seu intentionis defectu. Fateor, sic est. Audi nunc sapientissimum Franciscum Suarem. *Si quis in decursu longi temporis, varijs multisque Sacerdotibus confessus est; & de nullo illorum habet rationem vel occasionem suspicandi, vel quoddam ritè ordinatus non sit, vel quoddam intentionem absoluedi non habuerit: tunc licet generatim loquendo, in vno vel alio possit defectus seu deceptio timeri; tamen moraliter videtur impossibile, quoddam inter tot ministros, nullus fuerit & verus Sacerdos, & fidelis in ministrando.* Ita visum est Suarezio, & omni prudenti homini sic videbitur. Quid deinde inquires? Dicam. Quod si aut jurisdictionis aut bonæ voluntatis defectu, illegitima fortasse fuerit aliqua Absolutio; per primam quæ deinde tibi impensa est legitimè, omnia quæ illegitimæ Confessioni (quam tamen bonâ fide existimasti legitimam) exposita sunt crimina, assero esse ritè condonata. Quid hîc jam dices?

51.

Respondetur ad obiectionem petitam ex defectu jurisdictionis aut intentionis Sacerdotis absoluti.

Suar. sup.
n. 7.

Quæcumque bona Absolutio, delet omnia peccata, quæ in præcedentibus Confessionibus defectu iudicis non sunt condonata.

dices: aut imprudenti hæsitati tuæ quid prætendes? Dic sane ne pergas imprudenter agere, Sacerdotes omnino omnes, ex condicto conspirasse, vt te vnum non absoluerent. Hoc inquam apud te statue, & si potes risum tene.

52. At verò, inquires, forsitan non omnia à me commissa crimina exposui. Antiquum obtines; pergis tibi esse importunus. Dudum ad hæc respondi: breuibus aliqua repeto, quod hic locus exigat. An sponte aliquid reticuiisti? Minimè inquires; fassus sum quæ sciebam scelera: sed postea occurrit nouum. Benè est; occurrerit. At verò, an certò tibi constat, id Clauibus non subjectum, seu non confessum te? Si ita sit, illud nunc confitere, & salua sunt omnia. An reliqua sunt reiteranda, & noua instituenda Confessio? Minimè gentium: effectum sortita est prima Absolutio, & quæ prolata sunt crimina condonauit; quæ verò bonâ fide ommissa fuerant, secunda eluit. Quòd si autem tantum dubitas an ea quæ modò occurrunt confessus sis, neque certò potes iudicare, an sponte à te fuerint prætermissa; certò & indubitatim statue, ea te legitimè exposuisse Sacerdoti. Tam enim Christianus fuisti à viginti annis quàm sis modò; & tam sedulò tibi confitenti erat propositum, Deo & Conscientiæ satisfacere, quàm sit modò. Ecur igitur quæso te sacrilegij iam condemnas? aut quod tibi jus in te est, iudicandi te fuisse sacrilegum, ijs de causis, ob quas id de alio, sine temeritate ne quidem posses suspicari? Acquieuit olim Confessioni tuæ Conscientia; sententiam pro te dedit, dum res ferebat, & causa cum circumstantijs omnibus recenter proposita id exigebat: multa nunc memoriæ exciderunt ad rem decernendam quæ facerent. itaque supersedendum est nouo iudicio, & veteri sententiæ acquiescendum est omnino. Scis te confessum; dubitas an sincerè, & validè: itaque dubitationem excute, & dic, quod à te factum est, factum benè. Nam vt prudenter iuris Glossa: *Si constet aliquem actum interuenisse, potius est vt validus quàm vt irritus pronuntietur.* Inualida autem esset Confessio, cuius integritati, peruersa voluntas quidquam suâ sponte detraxisset. En rursus dubitationes omnes quæ ex Confessione obuoluebantur, penitus decifas & complanatas.

Respondetur ad defectum quòd timetur in Confessione irrepisse.

Si dubitas an benè sis confessus, statim certò, benè confessum te.

Glossa l. de contrahendo r. de Reg. Iuris.

53. Non tamen complanata sunt omnia inquires: de Contritionis enim, aut etiam Attritionis actu, numquam possum certus esse, supernaturalis cum sit; atque adeò non tantum à solâ naturâ excitari

Moraliter fieri non potest, vt qui multos

*Charitatis
aut Attritionis
actus conatus est
excitare,
nullū unquam
bonū eliciuerit.*

citari nequeat, sed nec percipi quidem aut intelligi, is qui elicitur supernaturalis an sit. Atqui si supernaturalis non est, nulla datur pœnitenti gratia. Quam ergo mihi certitudinem de obtentâ veniâ possum asserere, qui securus esse non possum, de posito veniæ fundamento? Videtur hæc ratiocinatio ignauæ aliquorum diffidentia, aliquantulum patrocinari. Sed respondeo non difficilius argumentum hoc dissolui, quàm quòd num. 51. de Sacerdotis absoluentis dubiâ jurisdictione proponebatur. Quamuis enim in singulis actibus Contritionis elicitæ, fatear relinqui dubium, an debitam perfectionem attigerit; hoc certè, an inter multos, quos citra controuersiam exercueris, semper acciderit, sic vt numquam legitimus Contritionis actus vllus sit elicitus, non potest prudenter dubitari. Etenim mihi facile fateberis, sapius deinde, aut in Confessionibus, aut in adeundâ Sacrà Synaxi, aut in precibus familiaribus cum Deo dum agis, aut dum cubitum concedis, aut dum pro recepto beneficio perfoluis gratias, aut Diuinæ bonitatis memoria dum recurrit, inter dulcia suspiria pœnituisse te tantam bonitatem quod offenderis; aut etiam ad excitandum Dei tam boni & super omnia diligendi amorem, fuisse enifum. Hoc si ira est, en rursus Suarezium, dubitationem omnem argumentumque propositum dissoluentem. *Si ponamus, inquit, huiusmodi hominem sepius in vitâ, vel quotidie per multum tempus, iterare actus Contritionis, faciendo quantum in se est, & quantum ipse assequi potest perseuerando diu sine Conscientiâ peccati mortalis; non videtur possibile, quin aliquando veram Contritionem eliciat; suppositis principijs certis de Gratiâ Dei, & promissionis eius quas habemus.*

Suar. ibid.
n. 7.

*Hinc qui
bona fide
semper confessus est,
curet non
tam anti-
qua peccata
repetere,
quam nouâ
de omnibus
contritionem
excitare.*

Luculentum sanè tanti Theologi effatum, quodque compendendis infinitis animi semper fluctuantis tempestatibus, est accommodatissimum. Etenim manifestum nunc est, de præteritarum Confessionum bonâ fide exactarum, neminem unquam, ne in vitæ quidem termino, debere esse sollicitum: id est, consultum non esse, peccata rursus particulatim reperere, & quasi si numquam aut si malè fuerint exposita, denuo enarrare: hæc inquam necessaria non sunt. Enitatur ergo, non singula confiteri, sed generalem de omnibus omnino peccatis præteritis Contritionem, aut perfectæ Charitatis, aut Attritionis in Sacramento Pœnitentiæ actum exercere: & tam supplebitur defectus, aut error bonâ fide

54.

fide in aliquâ præteritarum Confessione commissus, quàm si singula totius vitæ peccata repetantur. Nescio quid ad confirmandum hominem, dici possit luculentius? aut quid præter moralem hanc certitudinem, quam omnia hæc quæ enarrauimus, præsertim simul concurrentia adferunt, humana curiositas vltra prudenter desiderare possit: nisi fortè jam cælum ipsum occupare quis velit, ejusque possessionem adire, vt obtentæ demum gratiæ certus sit. Verùm, rem ne præcipita quisquis es: aderit aliquando dies opratissima. Interim cælo fruire, quod Conscientia bona & mortalis hæc vita fert.

§. VI.

Respondetur ad auctoritates sacrae Scripturae, quibus omnis certitudo obtentæ gratiæ, videtur elidi.

55. **I**llud tandem restat, vt Sacrae Scripturae testimonijs quæ num. 9. retulimus, quæque certitudinem omnem gratiæ obtentæ videbantur elidere, faciamus satis.

Et primum quidem ex Ecclesiaste perebatur. Sic habet. *Nescit* Exponitur locus Ecclesiaste. *homo an amore an odio dignus sit, sed omnia in futurum seruantur incerta.* Verba si attendis, conclamata est res. At sensum si inquiris, non est quod exhorreas: neque enim Spiritus Sancti, aut vox, aut mens, sibi potest esse contraria. Scientiam ergo, & certitudinem quam falli sit impossibile, excludit Ecclesiastes: eam nempe quæ sit Fidei, & cui, vt Tridentinum exactè definit, *non possit subesse falsum*: non verò negat eam dari certitudinem, quam moralem dicimus, & quam ex conjecturis eiusmodi educimus, quæ licet Metaphysicè expensæ, præsertim seorsim singulæ, possint fallere; tamen conjunctim quasi confæderatæ, nullam admodum humano modo, id est, prudenter expendenti omnia, relinquunt falsi suspicionem. Nam vt rectissimè D. Augustinus, *est quidam modus in Conscientiâ gloriandi, vt noueris Fidem tuam esse sinceram; noueris Spem tuam certam; noueris Charitatem tuam esse sine simulatione.* Quid deinde? Dicit id D. Cyprianus. *Viget apud nos, inquit, Spei robur, & firmitas Fidei; & inter ipsas seculi ruinas, erecta mens est, & immobilis virtus. & de Deo suo semper anima secura.* Quâ freta certitudine? eâ nempe quæ non sit Fidei; id est, quæ Deo potestatem absolutam, omnia inuertendi adi-